

A NÉP BARÁTJA

(28. Rőpiv.)

BÁTHORY SÁNDORTÓL.

Kedves Polgártársaim!

Idején látom ezennel arról a híres bécsi rájkszrátról, illetőleg annak működéséről tüzetesebben beszélni. Ez a rájkszrát az összes osztrák birodalom népségének, — mintegy 35 millió léleknek lenne képviselő testülete. Azonban a 35 milliónyi lélekből csak 6 millió van képviselve: a német elem. E hatmilliónyi németiségre 170 képviselőt, tehát épen annyit számítottak, mennyi a 29 milliónyi népnek, mint magyarnak, horvátnak, csehnek stb. együttvéve lenne. Csakhogy a nemzetek könnyen átláttak a szítán s jóelőre meggondolták, hogy ily módon 29 milliónyi nép érdeke szavazat kissebbség folytán mindig alája lenne vetve 6 milliónyi németiség érdekeinek s míg a nagy rész meg nem jelent, mint például a magyar, horvát és olasz; a megjelentek is többnyire ellenmondanak a határozatoknak, mint a csehek, lengyelek s néhányan a krajnaiak közül.

Ennélfogva a rájkszrát nem tökéletes, mert csonka. Kiegészített birodalmi tanács csak akkor lenne az, ha minden nemzetiség képviselve lenne. Igen de az lehetetlenséggel határos, mert a magyar ember is csak azt mondja, hogy minek menjen ő Bécsbe zsemlyét enni és sört inni, mikor Pesten jóféle fehér lágyczipót s rá drágalátos jó bakatort ihatik, azt pedig csak nem kívánhatja senki fia, hogy a míg mi odajárnánk árpalötyedéket inni és zsemlyét rágni, addig borunk megeczetesedjék s szép fehér kenyérünk megpenészedjék, vagyis más szavak: minek fáradjunk fel a rájkszrátba, mikor Pestre

saját országgyűlésünkre mehetünk s külön nemzeti törvény szerint tanácskozhatunk. Oly nemzetnek, melynek ősi alkotmánya nincs, csak megjárna ily intézmény, de a magyar nemzet nem akarja nemzeti kincsét, — alkotmányos jogait, ősi örökségét tékozló flu módjára elpocsékolni, vagy veszélynek kitenni, hanem bizik a jobb jövőben s tür, mert érzi hogy eljő azon kor, melynek jönne kell s mely a haza felvirágozását vonja maga után.

A horvátországgyűlés szeptember 3-kán tartott üléséből szintén elégtelenség tűnik ki. Ünnepelesen tiltakozik az ősi alkotmány önkényes elvétel s minden ebből folyó következhetőségek ellen. Elkeseredve említi fel, hogy 1848-ban Horvátország mentette meg a trónt s a nemzet nem kíván egyebet, csak régi jogait, melyeket soha sem vesztett s nem is veszthetett el. Felirati javaslata abban öszpontosul főleg, hogy adassék vissza az országnak teljes ősi alkotmánya, területe, adó- és ujoncz megszavazási joga, ha pedig Magyarországgal egyesülni ohajtana, mindezt Magyarország is nyerje vissza. E felirati javaslat felolvasását élénk és számos éljenzés kísérte.

A béke hírek még mindig nem szállingóznak külföld felől. A lengyeleknél igen nagy az izgatottság, mint az ujságok említik, közelebb is Krakóban a nép és katonaság közt utcai verekezés volt. — Montenegró és Törökország közt is igen nagy a feszültség, erősen fenik fegyvereket egymás ellen; mindez előkészület pedig arra mutat, hogy keleten is a legvéresebb verekezésre van kilátás, sőt a jelentéktelenebb torsalkodások már meg is kezdődtek.

A francia tengeri kikötőkben is roppant tevékenységgel működnek. Minden még ágyut bíró hadi

hajót kiigazítanak. Ezt pedig az a világverő francia nemzet teszi, amely minden pillanatban hat-százezer vitézt állíthat ki a sikra s melynek Napoleon a feje.

Ugy látszik, hogy amíg a béke olajága Európában kizöldül, sok, nagyon sok vér fog még elfolyni a családok mezején.

Béke s nép jólét mikor jő már el a te országod? . . .

A külföldi lapok még folytonosan a bécsi kormány eljárása felett értekeznek s gyakran nem a legkedvezőbben nyilatkoznak. Így például a „Post“ a Smerling miniszter úr beszédének azon részére, melyben a Bach-rendszert magasztalja, ily megjegyzést tesz: „A magyar országgyűlés 1830-tól kezdve 1848-ban bekövetkezett feloszlatásáig a haladás és reform hosszú pályáját követte; az Ausztria által tett változásokban pedig semmit sem találunk amit legkevésbé is összelehetne hasonlítani azzal, mit a magyarok már előbb megállapítottak“ . . . „A magyarok több ízben önzéstelenül megmentették Ausztriát; azt azonban soha sem hallottuk, hogy Ausztria bármikor is segítette volna a magyarokat, kivéve ha érdekei a magyarokéival egyeztek.“

Egy francia lap — a *Revue d. d. M.* — a lengyel és magyar mozgalmakról szólván, elismeri, hogy e két nemzetnek okai vannak az izgatottságra. „Ha a magyar és lengyel nemzet kitarító erélyes magaviseletét figyelembe vesszük, — ugymond — meglepőleg tisztán áll az ember előtt, hogy haszontalan törekvés, vagy jobban mondva gyászos veszélyekkel jár az elnyomási rendszer.“ Elbeszéli még, hogy „Lengyelország 30, Magyarorszag 12 évig nyögött a legvadabb elnyomás alatt s az érzelmek nyilvánítása elfojtatott mindkét nemzetnél; azonban egy kis megveretése külföldön az elnyomó kormányoknak és rögtön előtűnik mindenik nemzet, meggyengülve ugyan a hosszas szerencsétlenség által, de okulva jött ki a fájdalom iskolájából.“

Lám kedves polgártársaim, mily igen megváltozott a kor! A külföld ezelőtt csak pár tizeddel is alig tudott valamit még csak létezésünkről is — és mióta országos férfaink az országgyűléseken az alkotmányosság zászlóit meglobogtatták: a külföld legnagyobb nemzetei folytonos figyelemmel kísérik nemzetiségi törekvéseinket s tisztelettel emlékeznek törvényes jogaink mellett való kitarító küzdelmeink felől.

Külföldi újdonságok.

☞ Az „Opinion“ című ujság jelenti, hogy a római pápa ismét beteg, a lábán levő seb ismét kifakadt s öt nap óta ki sem mozdult szobájából.

☞ Az „Independence“ belga ujság párisi tudósítója szerint, a porosz király siettetni akarja a francia császárral való találkozást s kijelenti, hogy e hó végeig, vagy legfeljebb a jövő hó elejéig Compiègne-ben meg fogja Napoleont látogatni.

* Az angol hajóraj még mindig Nápolynál horgonyoz, szemügy alatt tartva az ellenséges rabló csoportokat.

☞ Egy olasz ujság jelenti, hogy Garibaldi Amerikából levelet vett, melyben felszólítják, hogy vegyen maga mellé vagy 10 ezer embert s csatlakozzék a szakadó pártiak elleni hadsereghez s vegyen részt a háboruban. Hogy elmegy-e? az már más kérdés.

☞ Hírszerint a török zultán október hó közepén, Bécsbe, onnan Párisba s Londonba szándékozik.

☞ Klapka tábornok, ki a napokban bizonyos értekezletre Londonba utazott: a napokban Párisba érkezik.

☞ Caribaldi most a családi örömeit élvezi Gaprerában. Nem rég férjhez ment leánya férjestől nála mulat most. Nem tudni, meddig pihen harci babérjain a nyughatlan vérű öreg. Hogy nem sokáig, több, mint valószínű, mert nem kíván előbb végleg megpihenni, míg Olaszországot csöndben és békében nem látja.

☞ Miní a külföldi lapok egyhangulag állítják, a római kérdés megoldásával komolyan kezd foglalkozni az olasz kormány. Ugy látszik, majd csak kiüti már a szeg a zsákból magát.

☞ Türr tábornok az „Opinion“ című ujságban kinyilatkoztatja, hogy a Bonaparte hercegnővel leendő házasságába, a szülők és Viktor Emánuel is beleegyeztek.

☞ Pariban egy kis könyv jelent meg, melynek címe: „Árpád fia“ melyben szerzője azt fejtegeti, hogy Árpád és szent István családja ki nem halt, Árpád fiai élnek és a 40 év óta Croy vagy Croi család leszármazása felett folyt vitára utalván, azt állítja, hogy 25 év óta figyelemmel kíséri e család történetét s képes felöle kellő felvilágosítást adni.

Hazai hírek.

— Bécsi lapok szerint, azon hivatalnokok közül, kiknek tevékenységük egyidőre Magyarorszában megszűnt, állomásaikba ismét visszahelyhezletnek.

— Hontmegye bizottmánya, szintén elfogadta és sajátjának vallja az országgyűlési óvást; Deák Ferencz érdemeit pedig jegyzőkönyvileg igyekezett megörökíteni. Tolnamegye hasonlóképen cselekedett. Általában minden megye és város igyekszik Pestmegyének e példáját teljes szív és lélekkel követni. Ekörülmény pedig az egyetértésnek csallhatatlan jele.

— Lugoson jelen hó 4-kén a román lakosság román kokárdákat tűzött ki s a román nyelvet kívánta hivatalos nyelvvül a megyében.

Hunyady Mátyás.

Vadbokor árnyéka hűs pataokban fördik —
Szeretők az időt kedvők szerint töltik.
Vad bokor ágait szívesen lehajtja:
Két szerelmes gyermek mulatoz alatta.

Mint két bokor ága: összeölelkeznek;
Mint két kis madárka: szépen beszélgetnek.
„Mindenik szolgátok kíváncsatom lesi,
Apád anyád tudom kedvemet keresi;

Kezemen lábomon csak egy láncszem sincsen:
Még is kis angyalom rab vagyok én itten.
Rab vagyok, rab vagyok, az igazi árva,
Anyámtól elüzve, hazámból kizárva.“

Szeretők az időt szomorkodva töltik —
Szőke kis lány szeme könyvpatákba fördik.
„Szép királykisasszony ne szomorkodj (?) légy vig —
Meggzólal, egy holló — nem lesz e mindig így!

Hej Mátyás, ne búsulj, hírrel jöttem hozzád:
A váltáspénzedet nemsoká meghozzák.
Ahol ni ahol ni, kik azok ott, nézzed!
Látod-e, tudod-e? A magyar vitézek!

Fölugrik a Mátyás, fölszökik a lányka,
Nosza fel egyenest egy magas sziklára,
Zászlók lobogása, kardok csillogása,
Hej a szegény rabnak szíve vidulása.

Van a cseh királynál muzsika, multság,
Magyarok magokat ugyancsak mulatják.
A cseh a magyarral iszik barátságot, —
Mátyás a királlyal köt atyafiságot.

Vigadnak, mulatnak két hétig mindennap,
Jó kedve vagyon a csehnek a magyarnak.
Egyszer úgy hajnalon, a nép sűrűg forog,
Készül a legénység, verik is a dobot,

Viszik a magyarok a rabot, a királyt
Zugja a sokaság: *Eljen Mátyás király!*

A király kisasszony kinéz az ablakon:

— „Eljövök, nem hagylok, elviszlek angyalom!“

Tolnai L.

A Magyar nemzet 1849-dik évi vértanuinak életrajza.

XV.*) Herczeg Woroniecky Venczel.

Született Gácsországban (Galicia) 1824-ben. E fiatal lengyel herczegnek ereiben hős elődei vére forrt, — szerette a katonaságot, — de nem azért, hogy föltisztít legyen s az önkényes hatalmasságoktól érdemeleket nyerjen, — hanem, mert ezuton akart a népszabadság egyik tényezője, előmozdítója lenni. — A főherczeg János ezredben hadnagy volt. — 24-dik életévében meghallván hazánknak szabadságérti küzdelme hírét, elhagyta szeretett szülőföldének néma — mármár csak bilincsesörgés miatt zajos — elbuktatott paradicsomát: többedmagával hozzánk jött. Remélte, hogy majd a kivándott szabadság világát honára is, innen vezetendő el. Evégből mint őrnagy egy szabadvadászcsapatot alakított.

Mint a magyar szabadság harczosa, számos csatában kitüntette magát. Többi közt gróf Hadik nemzetőri parancsnok 1848-dik évi szeptemberhó 3-káról kelt tudósításában kitünőleg, dicsérettel emlékezik felőle. Nevezetesen elmondja, hogy leszállván a herczeg lováról, seregét személyesen vezette ostromra, mindenütt maga járván katonái előtt. Ugyan e hónap 11-kén Pelső megrohanásakor Kumádnál is kitünő bátorságot s ügyességet tanusított, de csak 200 embere lévén ott, az ellenfél előtt, Török-Becsére visszavonulni volt kénytelen.

A következő évben azonban, már mint a magyar és lengyel fiakból alakított dzsidás ezred parancsnoka, elől menvén az ellen sora közé bevágta magát s midőn ott nagy pusztítást okozott, hirtelen körül vétetett annyira, hogy katonái nyomába utána nem haladhatának be, sem magát többé ki nem vágathatván, — megsebesítetten elfogatott.

— Októberhó 19-kén fényes ebédett rendezett, másnap október 20-kán Pesten kivégeztetett a lángkeblű fiatal hős. Nyíltan, rettegés nélkül lépett a bitófa alá!

*) A többi vértanúságot szenvedett életrajzában folytatását e jelen számú röpviben megszakasztom, azonban változatosság okáért helylyel-helylyel folytatandom.

Hányan szenvedtek hasonló halált!! és mégis az eszme, a szabadságvágy él!!

Hiába, mert mint a növényeknek virágzását, úgy az emberiség szabadságát, nem lehet betiltani.

—

Hasznos tudnivalók.

A kenyér penészedése ellen nagyon jó, ha egy véka buza közé egy összemarék babot vegyítünk és úgy öröltetik együvé. Az ilyen lisztből sült kenyér szellős helyre téve tovább áll.

Falaknak nyirkossága ellen szokták használni a lenmagolajt és kénvirágot kenőcsnek; mely is így készül: 8 rész lenmagolaj közzé 1 rész kénvirágot teszünk s vas edénybe tűzön addig melegítjük, míg a kén felolvad. Ezt a mázt, a nedves fal melegen beiszsa.

A ház salétrom kiütése ellen, vizmentes meszet szoktak cémentképen használni. (Kapható kereskedésekben.)

Vizellenes tapasztképen pedig a földiszurok (asphalt) a legalkalmasabb, melyet is fővény, illetőleg apró kővicsekkel felolvasztván forró melegen legalkalmasabban lehet használni, ha költségesnek nem találja kiki.

A most elharapózott sertésdög ellen. Végy a patikából fél lat tört antimoniumot, egy lat bűdöskő virágot, egy lat gentiana gyökér port; keverd össze és add be kétszerre árpadara közt a beteg disznónak, mielőtt a betegség nagyon erőt venne rajta — s meggyógyul. Egyébiránt e szer az egészséges sertésnek sem árt, sőt hizását előmozdítja.

Aprómarhadög ellen. Leginkább segíthető e bajon azáltal, ha gazdasszonyaink az aprómarhák vályujába egy marék vasport hintenek, vagy pedig rozsdás vasdarábokat tesznek a tyuk, liba, rucza stb. ivóvizébe.

Legújabb hírek.

† Szmolkanak, annak a derék lengyel képviselőnek, kiről közelebb is emlékeztem, hogy a rájkszrálban a magyar nemzet jogai mellett szót emelt: Bécs város több választó kerülete, nevezetesen a Wieden és Alser külvárosok megtisztelő

levelet küldtek, amelyben igen szépen magasztalják a derék férfit, a többi közt ezt is mondják: „legszentebb meggyőződésünk, hogy Magyarország leigázása szép és történetileg jogosult Ausztriának a haláldőfést fogja megadni.“ Erdélyből ugyan az a hír jött, hogy az ottani megyék szintén köszönő levéllel tisztelik meg ez érdemes lengyel képviselőt, sőt diszkarddal is akarják meglepni.

† Antonelli bibornok, — a pápa jobbkeze — tiltakozik utólagosan Ricasoli azon állítása ellen, hogy a római szentszék a nápolyi rablócsapatot gyámolítja. Ricasoli miniszter ugyan, azt mondja ez állításra, hogy ő ugyan elhinné, de a szomszédja sehogy sem akarja elhinni.

† A kölni ujság szerint Cialdini tábornok már nagy részben megfelelt feladatának, amennyiben a nápolyi hegységek nagyobb része meg van a rablóktól tisztítva.

† Lengyelországról újabb nyugtalanságot jelentő hírek szállongnak szét. A templomokban és egyéb nyílt helyeken ugyanis a nép között felhívásokat osztogatnak szét melyekben a többi közt ez is áll: „A czár (császár) fejéről már hullni kezd le az arany sipka s mégis kimeri nyujtani vérfojtos kezét Lengyelország után s küldönczei által nyugalomra és rendre int. A fekete madár már károg fejünk felett, új áldozatra vár.“

† A tiszai vaspályán, a személyszállítási díjak e hó elejétől kezdve alább szállítottak.

 Jelen röpirvem az azon tudósítással zárom be ezuttal, hogy a közelebbi száma a Nép barátjának megannyi terjedelemben, tehát négy levélen fog megjelenni; mely terjedelemben jövőre is marad. Ez intézkedést teszem azon meleg pártolás folytán, melyben kedves polgártársaim folytonosan részesítették röpirvem; egyszersmind azért, mivel a városnak többoldalu érdekeit is képviselni szándékozom. A szerkesztésre nézve amely irányt eddig követtem, azt követendém a jövőre nézve is. Megjegyzendő hogy, bár kétannyi terjedelmű lesz jövőre a Nép barátja: mindazonáltal egyes szám árra csak 8 kr. leend.

Ára 6 kr.

Debreczen 1861. Nyomatott a város könyvnyomdájában.